

MINISTERSTVO ŠKOLSTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

STROMOVÁ 1, 813 30 BRATISLAVA

M A T U R I T A 2 0 0 8

EXTERNÁ ČASŤ

**SLOVENSKÝ JAZYK
A SLOVENSKÁ LITERATÚRA**

úroveň **A**

kód testu: 2712

**NEOTVÁRAJTE, POČKAJTE NA POKYN!
PREČÍTAJTE SI NAJPRV POKYNY K TESTU.**

- Test obsahuje **64 úloh**.
- Na vypracovanie testu budete mať **90 minút**.
- Pri riešení úloh budete striedavo používať dva typy odpovedových hárkov.
Do odpovedového hárka č. 1 označeného piktogramom budete zaznamenávať riešenia úloh s výberom odpovede. Pri týchto úlohách vyberte správnu odpoveď spomedzi štyroch ponúkaných možností, z ktorých je vždy správna iba jedna. Správnu odpoveď zaznačte krížikom do príslušného políčka odpovedového hárka.
Do odpovedového hárka č. 2 označeného piktogramom budete zaznamenávať riešenia úloh s krátkou odpoveďou. Pri týchto úlohách správnu odpoveď napíšete do príslušného riadka odpovedového hárka. Úlohu s krátkou odpoveďou tvorí jedno alebo niekoľko slov.
- Pri práci smiete používať iba pero s čiernou alebo modrou náplňou. Nesmiete používať zošity, slovníky, učebnice ani inú literatúru.
- **Píšte čitateľne. Pri použití tlačeneho písma rozlišujte veľké a malé písmená.**
- **Podrobnejšie pokyny na vyplňovanie odpovedového hárka sú na poslednej strane testu. Prečítajte si ich.**
- **Pracujte rýchlo, ale sústreďte sa.**

Želáme vám veľa úspechov

Začnite pracovať, až keď dostanete pokyn

Ukážka 1

Život Konštantína–Cyrila

(úryvok)

„...A tak vynehanbíte sa, že uznávate len tri jazyky a prikazujete, aby všetky národy a plemená boli slepé a hluché? **Povedzte**, robíte Boha bezmocným, že nemôže toto dať, alebo neprajným, že nechce? My však poznáme mnoho národov, ktoré majú knihy a vzdávajú slávu Bohu každý svojím jazykom. Ako vieme, sú to tieto: Arméni, Peržania, Abazgovia, Iberi, Sugdi, Góti, Avari, Tyrsi, Kozari, Arabi, Egyptania, Sýri a iné mnohé. Ak nechcete podľa tohto pochopiť, aspoň z Písma poznajte sudcu...“

1 Z obsahu ukážky 1 vyplýva, že národy budú slepé a hluché, ak neprijmú

- (A) kresťanské obrady západného typu.
- (B) kresťanské obrady východného typu.
- (C) Slovo Božie vo vlastnom jazyku.
- (D) Slovo Božie v staroslovienskom jazyku.

2 Text ukážky 1 je úryvkom

- (A) z autografickej literatúry.
- (B) z odbornej literatúry.
- (C) z biografickej literatúry.
- (D) z vedeckej literatúry.

3 Ktoré z diel spĺňa takú istú funkciu ako text ukážky 1?

- (A) Pieseň o Sigoti
- (B) Valaská škola mravov stodola
- (C) Slovenské národné povesti
- (D) Legenda o sv. Štefanovi

4 V ktorej z možností je výrok, ktorý platí pre ukážku 1?

- (A) Text je ukážkou rečníckeho prejavu.
- (B) Text je súkromným listom vzdelanca.
- (C) Text je úradným listom vzdelanca.
- (D) Text je ukážkou odborného výkladu.

5 Ktorý z jazykov nepatrí medzi východoslovenské jazyky?

- (A) ruský
- (B) ukrajinský
- (C) bieloruský
- (D) poľský

6 Určte zvýraznený vetný člen vo vete *Každý vzdáva slávu **Bohu** svojim jazykom.*

7 Vytvorte prídavné meno zo slova **Peržania**.

8 Napíšte slovo **povedzte** v podmieňovacom spôsobe.

Test pokračuje na nasledujúcej strane

Ukážka 2

Ján Kollár – Slávy dcera

(úryvok)

*Maj sa dobre, Mína! Ach, už kynie
zajtrajšok a rozlučuje nás.
Vrátiť sa tam, k národu, je čas,
kde sa Neptún k nohám Bakcha vinie.
Tu máš srdce, nie je v ňom nič iné,
iba láska, nemajúca kaz.
Maj to útle veno na dôkaz:
moja vernosť nikdy nepominie.
Mysli na mňa, vždy keď **vd'aka** vône
ruží tvoj cit rozplamení sa
pri mesiaci, v besiedke, v jej tône.
A to srdce – či sa do tmy skryje
a či skvie sa nad ním dennica –
pre teba a Slovanov nech bije.*

9 Ktorá z možností vystihuje príčinu rozchodu mladej dvojice, ktorej láska je ospievaná v diele z ukážky 2?

- (A) Básnik sa chce zapojiť do národného hnutia.
- (B) Básnik chce nastúpiť k námorným silám.
- (C) Básnik si chce vziať menej vášnivé dievča.
- (D) Básnik si chce vziať dievča s väčším venom.

10 V prvej vete ukážky 2 sa nachádza

- (A) oslovenie.
- (B) priama reč.
- (C) citát.
- (D) replika.

11 Do generácie Jána Kollára nepatrí

- (A) Anton Bernolák.
- (B) Ján Hollý.
- (C) Ján Chalupka.
- (D) Pavol Jozef Šafárik.

12 Neptún a Bakchus sú

- (A) bohovia.
- (B) Bozi.
- (C) Bohy.
- (D) boži.

13 Básnik v texte ukážky 2

- (A) vykladá.
- (B) uvažuje.
- (C) opisuje.
- (D) rozpráva.

14 Aký druh vety podľa obsahu chýba v ukážke 2?

15 Nahraďte slovo **tôňa** synonymickým výrazom.

16 Akým slovným druhom je zvýrazné slovo v texte ukážky 2?

Test pokračuje na nasledujúcej strane

Ukážka 3

Ľudo Ondrejov – Och, zadaždí sa

(úryvok)

*Och, zadaždí sa
a jeseň nastúpi na hory,
tam opadajú z lístia
moje javory.*

*Javory – túžby moje a sny,
radosti slnka v poludní.
Berie sa za mnou cesta ďaleká –
taký je osud človeka.*

- 17** Obsah básne z ukážky 3 je výpoveďou
- (A) sklamaného básnika, ktorý je smutný z nepochopenia kritikov.
 - (B) mladého človeka, ktorý je plný strachu pred neznámou budúcnosťou.
 - (C) zrelého básnika, ktorý je plný snov a očakávania nových možností.
 - (D) staršieho človeka, ktorý je plný smútku za uplynulým životom.

- 18** V ktorej možnosti je príklad na inverziu/zmenený slovosled?

- (A) za mnou je cesta ďaleká
- (B) taký je osud človeka
- (C) radosti slnka
- (D) radosti slnka v poludní

- 19** V ktorom slove sa uplatňuje rytmický zákon?

- (A) nastúpi
- (B) túžby
- (C) berie sa
- (D) ďaleká

20 Označte možnosť, v ktorej je jednočlenná veta.

- (A) Dnes sa zadaždí.
- (B) Belie sa cesta.
- (C) Taký je osud.
- (D) Nastupuje jeseň.

21 V ktorej z možností sa nachádza priradovací sklad?

- (A) túžby a sny
- (B) belie sa za mnou
- (C) zadaždi sa a jeseň
- (D) opadajú z lístia

22 Ktoré podstatné meno v ukážke 3 sa skloňuje podľa vzoru dlaň?

23 Doplňte výraz v správnom gramatickom tvare vo vete:

Naše oblečenie závisí od jednotlivých ročných .

24 Vysvetlite písanie čiarky v prvom verši ukážky 3.

Test pokračuje na nasledujúcej strane

Ukážka 4

Osvald Záhradník – Sólo pre bicie (hodiny)

(úryvok)

ÁBEL (*chabo sa bráni*): *Nechcel som, aby odpútavali vašu pozornosť od spoločnosti.*

REINER: *Keby ste boli ešte niekoľko mesiacov vydržali, bolo by sa to podarilo.*

ÁBEL: *Vždy ste boli veľmi znechutený, keď sa vám to nepodarilo.*

REINER: *Raz sa mi v dielni podarilo navlas zladiť chod šestoro hodín...
Trvalo mi to skoro štyri roky, ale nakoniec to predsa vyšlo.*

CONTIOVÁ: *Nerozumiem, prečo vám na tom tak záleží. Nevidím v tom nijaký zmysel.*

REINER: *Ide o princíp... Jeden cisár, akože sa volal... tuším Maximilán, sa o to pokúšal tak dlho, až sa z toho zbláznil. Chápete? Kládol si otázku, ako možno zladiť konanie miliónov ľudí, keď sa mu to nedarilo ani s dvoma tuctami obyčajných hodín. Ani on z toho nič nemal, chápete? Išlo mu o princíp.*

25 Z ukážky 4 vyplýva, že Ábel by dosiahol svoj cieľ, ak by bol trpezlivý

- (A) tak dlho, až by sa z toho zbláznil.
- (B) tak dlho, až by ho opustili jeho priatelia.
- (C) niekoľko mesiacov.
- (D) štyri roky.

26 Ktorým slovom môžeme nahradiť označený výraz v slovnom spojení *chabo sa bráni*?

- (A) slabo
- (B) udatne
- (C) zúrivo
- (D) hlučne

27 Ktorá z viet obsahuje gramaticky správnu odpoveď na otázku: Koľko je hodín?

- (A) Je 12 hodín 6 minút.
- (B) Sú 5 hodín a 2 minúta.
- (C) Bolo trištvrte štyri.
- (D) O 5 minút bude 3 hodiny.

28 Ktorá z uvedených divadelných hier je tragédia?

- (A) Mastný hrniec
- (B) Ženský zákon
- (C) Dobrodružstvo pri obžinkoch
- (D) Bačova žena

29 Ktorým predmetom môžeme merať čas?

- (A) časenky
- (B) rýchle minútky
- (C) stopky
- (D) čierne hodinky

30 Nachádza sa v texte ukážky 4 modálne sloveso? Odpovedzte áno alebo nie.

31 Z ukážky 4 vypíšte jeden výraz, ktorý má rovnaký alebo podobný význam ako slovo **zásada**.

32 Presne pomenujte druh zvýraznenej vety v ukážke 4 z hľadiska zloženia.

Test pokračuje na nasledujúcej strane

Ukážka 5

(úryvok)

*Vážené zhromaždenie, končím. Hovorila som prevažne kriticky, lebo keby som hovorila i pochvalne, bolo by to po všetkom tom chválenkárstve o našej súčasnej literatúre v našej tlači z posledného obdobia iba nosením dreva do lesa. A hovorila som prevažne **kriticky** aj z opatrnosti: aby sa totiž nebodaj nestalo, že z môjho príspevku sa uverejní niekde len nejaký pozitivistický výňatok. To sa u nás stáva, dokonca i spisovateľom poslancom.*

Ďakujem, že ste ma počúvali.

(H. Ponická)

33 Z textu ukážky 5 vyplýva, že ho písala

- (A) nespokojná spisovateľka.
- (B) nespokojná literárna kritička.
- (C) nespokojná čitateľka.
- (D) nespokojná novinárka.

34 Ktorý zo spisovateľov nepatrí do súčasnej literatúry?

- (A) Dominik Tatarka
- (B) Jozef Čiger-Hronský
- (C) Miroslav Válek
- (D) Milan Rúfus

35 Tučne zvýraznené slovo v ukážke 5 má v prípone krátke y, pretože

- (A) platí zákon o rytmickom krátení.
- (B) je to časťica.
- (C) je to príslovka.
- (D) sa skloňuje podľa vzoru otcov.

- 36** V ukážke 5 slovné spojenie *nosenie dreva do lesa* má podobný význam ako
- (A) ťažká práca.
 - (B) nezaplatená námaha.
 - (C) zbytočná námaha.
 - (D) predstieraná práca.

- 37** Podľa ukážky 5 výraz **u nás** (predposledná veta) presnejšie vyjadruje slovné spojenie:
- (A) v spolku slovenských spisovateľov
 - (B) v slovenskom prostredí
 - (C) v slovenskej literárnej tlači
 - (D) v slovenskom parlamente

- 38** Vypíšte z radu slovných spojení združené pomenovanie.
pozitivistický výňatok – môjho príspevku – súčasnej literatúre

- 39** Určte zvýraznenú vetu v ukážke 5 z hľadiska zloženia.

- 40** Text ukážky 5 je slohovým útvarom, ktorý nazývame .

Test pokračuje na nasledujúcej strane

Ukážka 6

Mozog

(úryvok)

*Mozog sa delí na tri časti. Dve z nich – **mozgový kmeň** a **mozoček** – riadia životné činnosti, ako napríklad dýchanie, a zabezpečujú súhru všetkých častí tela. Tretia časť – **veľký mozog** – umožňuje zmyslové vnímanie, myslenie a pohyb tela.*

...

*Princíp fungovania pamäti vedci stále ešte s istotou neodhadli, podali nám však pravdepodobné vysvetlenie. Vieme, že každá mozgová bunka je spojená s tisíckou iných buniek prostredníctvom spojov nazývaných synapsy. Vedci sa domnievajú, že nová informácia sa do mozgu ukladá vznikom nových skupín spojov medzi bunkami; je to, **ako keby/ako keby** sa mozgové bunky neustále nanovo pripájali. Informácie sa najskôr ukladajú v krátkodobej pamäti. Potom sa prenesú do dlhodobej pamäti, kde sa môžu uchovávať dni, mesiace, ba aj roky.*

(Objavujeme svet)

41 Z ukážky 6 vyplýva, že

- (A) vedci veľmi presne odhadli princípy fungovania pamäti.
- (B) vedci vôbec neodhadli princípy fungovania pamäti.
- (C) vedci čiastočne odhadli princípy fungovania pamäti.
- (D) vedci s istotou odhadli princípy fungovania pamäti.

42 Text ukážky 6 je

- (A) výkladom.
- (B) odborným opisom.
- (C) legendou k obrázku.
- (D) referátom.

- 43 Autor v druhom odseku ukážky 6 zvolil myšlienkový postup od
- (A) neznámeho k známemu.
 - (B) známeho k neznámemu.
 - (C) jednotlivosti k celku.
 - (D) tvrdenia k dokazovaniu.
-
- 44 Zvýraznené časti v prvom odseku ukážky 6 sú
- (A) vsuvkou.
 - (B) prívlastkom.
 - (C) vedľajšou vetou.
 - (D) vedľajšou vloženou vetou.
-
- 45 V ktorej z možností je nesprávne použitý tvar podstatného mena **pamät'**?
- (A) Informácie o fungovaní mozgu uložil do počítačovej pamäti.
 - (B) Informácie o fungovaní mozgu uložil do počítačovej pamäte.
 - (C) Človek využíva obe pamäti.
 - (D) Aj Jégé písal svoje pamäti.
-
- 46 Vo vete *Je spojená **s tisíckou** iných buniek* zvýraznené slovo zmeňte tak, že použite číslovku tisíc.
-
- 47 Rozhodnite, ktorá podoba zvýraznenej spojky v ukážke 6 je správna.
-
- 48 Synonymom slova **súhra** (druhý riadok textu) je v kontexte ukážky 6 slovo .

Test pokračuje na nasledujúcej strane

Ukážka 7

S Goethem objavíte krásy Talianska

(úryvok)

STARÉ MESTO (kt) – Taliansko na Bratislavskom hrade. Aj tak by sa dala nazvať výstava litografií, rytín, leptov Od Dolomitov k Etne, ktorá vznikla pri príležitosti 220. výročia poznávacej cesty Johanna Wolfganga Goetheho do Talianska.

Nielen milovníci bohatej talianskej histórie si vo výstavných priestoroch Bratislavského hradu môžu pozrieť 60 exponátov priamo zo zbierok [] [] (TALIANSKE MÚZEÁ).

Grand Tour je pomenovanie spoznávacích ciest osvietencov po Taliansku. Cestu začínali v Dolomitoch v Bolzane, o ktorom Goethe napísal: „Videl som Bolzano, ponorené do slnečného jasú a obklopené strmými horami, obrábanými do určitej výšky. Údolie je otvorené na juh a od severu je chránené []irolskými []lpami.

(Z tlače)

- 49** Názov výstavy znie:
- (A) S Goethem objavíte krásy Talianska
 - (B) Od Dolomitov k Etne
 - (C) Taliansko na Bratislavskom hrade
 - (D) Grand Tour

- 50** Hlavný názov článku v novinách nazývame
- (A) titulka.
 - (B) titulok.
 - (C) nadtitulok.
 - (D) titul.

- 51** Text ukážky 7 je
- (A) oznamom.
 - (B) správou.
 - (C) reportážou.
 - (D) recenziou.

52 Slovo **údolie** v kontexte ukážky 7 môžeme nahradiť slovom:

- (A) priehlbenina
- (B) jaskyňa
- (C) priepasť
- (D) dolina

53 Ktoré zo slovných spojení môžete doplniť do textu ukážky 7?

- (A) talianskych múzeí
- (B) Talianských múzeí
- (C) talianských múzeov
- (D) Talianskych múzeov

54 Doplníte chýbajúce hlásky v texte ukážky 7: irolskými Ipami.

55 Pomenujte dvojslovným pomenovaním zvýraznený vetný člen vo vete

*Údolie **je otvorené** na juh.*

56 Vypíšte z viet správny tvar slovesa.

Cesta osvietencov sa začínala v Bolzane. Cesta osvietencov začínala v Bolzane.

Test pokračuje na nasledujúcej strane

Ukážka 8

(úryvok)

Motivačný cestovný ruch sa v posledných rokoch stal jedným z najvýraznejších segmentov cestovného ruchu. Vyplynul z potreby firiem motivovať svojich pracovníkov, top manažment, ale aj obchodných partnerov. Vysoko motivovaní ľudia dosahujú lepšie pracovné výsledky, čo sa pozitívne prejavuje v ekonomike firmy. **Keďže ide o aktivity priamo súvisiace s hospodárskou činnosťou firmy**, veľkú časť výdavkov je možné zaradiť do nákladov.

Motivačný program, cesta alebo zájazd sú zamerané na aktivovanie vzťahu zamestnancov k firme, respektíve na budovanie a upevňovanie vzťahu s obchodnými partnermi a významnými klientami. Ide o výnimočný program s kvalitnými službami, z ktorého sa príjemný zážitok prenesie na účastníka a verbálnym efektom na jeho okolie.

(Z reklamnej tlače)

- 57 Autorským zámerom textu ukážky 8 je
- (A) vysvetliť najnovšiu výraznú zložku cestovného ruchu.
 - (B) upevňovať vzťah pracovníkov k firme.
 - (C) vysvetliť možnosť zaradiť výdavky na motiváciu do nákladov.
 - (D) upevňovať vzťah s obchodnými partnermi.

- 58 V ktorej z možností je správne uvedený opačný význam spojenia *zaradiť do nákladov*?
- (A) zoradiť v nákladoch
 - (B) vyradiť z nákladov
 - (C) preradiť do nákladov
 - (D) odradiť od nákladov

- 59 V ktorej z možností je správne určený druh druhej vety ukážky 8?
- (A) jednoduchá veta
 - (B) zložené súvetie
 - (C) podradovacie súvetie
 - (D) priradovacie súvetie

60 Ktorá z možností zodpovedá v kontexte ukážky 8 významu slova **motivačný**?

- (A) podnetný
 - (B) upútavací
 - (C) poznávací
 - (D) zaujímavý
-

61 Ktoré jednoslovné pomenovanie zastúpi v texte ukážky 8 výraz **hospodárska činnosť**?

- (A) hospodárnosť
 - (B) hospodárenie
 - (C) hospodártvo
 - (D) hospoda
-

62 Nahraďte slovo **respektíve** iným slovom tak, aby sa nezmenil význam vety.

63 Zmeňte v ukážke 8 zvýraznenú časť vety (konštrukciu s prídavným menom) na vedľajšiu vetu.

64 Vytvorte prídavné meno z podstatného mena **firma**.

Koniec testu

Kľúč správnych odpovedí k úlohám s výberom odpovede v teste zo slovenského jazyka a slovenskej literatúry – riadny termín MS

Číslo úlohy	Úroveň A	
	test 2712	test 2719
01	C	A
02	C	B
03	D	C
04	A	C
05	D	B
09	A	C
10	A	A
11	A	A
12	A	A
13	B	A
17	D	B
18	A	B
19	A	B
20	A	D
21	A	A
25	C	A
26	A	B
27	A	D
28	D	A
29	C	B
33	A	C
34	B	C
35	C	D
36	C	A
37	B	D
41	C	A
42	A	A
43	A	A
44	A	A
45	A	B
49	B	D
50	B	A
51	B	A
52	D	A
53	A	A
57	A	C
58	B	A
59	D	A
60	A	D
61	B	C

Kľúč správnych odpovedí k úlohám s krátkou odpoveďou v teste zo slovenského jazyka a slovenskej literatúry – riadny termín MS

Číslo úlohy	Úroveň A	
	test 2712	poznámky
06	predmet	Uznať aj predmet v D alebo aj nepriamy predmet.
07	perzský	Neuznať s veľkým P.
08	povedali by ste	Neuznať iné číslo, neurčitok ap.
14	opytovacia (veta) / rozkazovacia (veta)	
15	tieň / chládok	
16	predložka / druhotná predložka	
22	jeseň	
23	období	Uznať len s dlhým í.
24	citoslovce / citoslovce oddeľujeme čiarkou / je tam citoslovce	
30	nie	
31	princíp	
32	priradovacie súvetie odporovacie	Neuznať len <i>priradovacie</i> alebo len <i>odporovacie</i> súvetie.
38	súčasnej literatúre	
39	podradovacie súvetie, vedľajšia veta predmetová	Uznať aj <i>podradovacie súvetie, predmetová</i> .
40	diskusný príspevok	
46	Je spojená s tisícom iných buniek / s tisícami iných buniek	
47	ako keby	
48	súlad / rovnovážnosť / vyváženosť / spolupráca / ladnosť / koordinácia	
54	T, A / Tirolskými Alpami / Tirolské Alpy	
55	slovesno-menný prísudok / menný prísudok	
56	sa začínala / začínala sa / Cesta osvietencov sa začínala v Bolzane.	
62	alebo / prípadne / poprípade / či / aj / eventuálne / tiež	
64	Keďže ide o aktivity, ktoré priamo súvisia s hospodárskou činnosťou firmy....	
64	firemný	Neuznať s krátkym y.

Kľúč správnych odpovedí k úlohám s krátkou odpoveďou v teste zo slovenského jazyka a slovenskej literatúry – riadny termín MS

Číslo úlohy	Úroveň A	
	test 2719	poznámky
06	súčasnej literatúre	.
07	podrad'ovacie súvetie, vedľajšia veta predmetová	Uznať aj <i>podrad'ovacie súvetie, predmetová.</i>
08	diskusný príspevok	
14	Je spojená s tisícom iných buniek / s tisícami iných buniek	
15	ako keby	
16	súlad / rovnovážnosť / vyváženosť / spolupráca / ladnosť / koordinácia	
22	T, A / Tirolskými Alpami / Tirolské Alpy	
23	slovesno-menný prísudok / menný prísudok	
24	sa začínala / začínala sa / Cesta osvietencov sa začínala v Bolzane.	
30	alebo / prípadne / poprípade / či / aj / eventuálne / tiež	
31	Keďže ide o aktivity, ktoré priamo súvisia s hospodárskou činnosťou firmy....	
32	firemný	Neuznať s krátkym y.
38	predmet	Uznať aj predmet v D alebo aj nepriamy predmet.
39	perzský	Neuznať s veľkým P.
40	povedali by ste	Neuznať iné číslo, neurčitok ap.
46	opytovacia (veta) / rozkazovacia (veta)	
47	tieň / chládok	
48	predložka / druhotná predložka	
54	jeseň	
55	období	Uznať len s dlhým í.
56	citoslovce / citoslovce oddeľujeme čiarkou / je tam citoslovce	
62	nie	
64	princíp	
64	priraďovacie súvetie odporovacie	Neuznať len <i>priraďovacie</i> alebo len <i>odporovacie</i> súvetie.